

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

5. Prudentia bellica. Celeritas in bello.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

Nil prodest, quod non lædere possit idem.
Et latro, & cautus præcingitur ense viator,

Ille sed insidias, hic sibi portat opem. Trist. lib. 2.

Sapienter Thucydides: Ut modestia est, quiescere, si non afficiaris injuriâ: ita justitia est, cum injuriâ laceessimur, bellum paci anteferre; & represâ injuriâ, post bellum rursus pacem facere: ne aut successu in bellis elati plura appetere, aut pati injurias mollitiæ & amore otii videamur. Et Sallustius: Sapientes Pacis causâ bellum gerunt, & laborem spe otii sustentant.

V. (b) Fingitur Mauors insidere currui, & suum ad arbitrium equos flectere. Claudianus describens insignem belli Ducem, hoc moderamen equorum ad prudentiam militarem refert:

----- Ductorque placebit,

Qui non præcipiti, vel læta vel aspera rerum
Consilio momenta regens, nec tristibus impar,
Nec pro successu tumidus: spatiûmque morandi
Vincendique modum, mutatis noscit habenis.

Livius monet: Priusquam ingrediare bellum, cum tuas vires, tum vim fortunæ, Martemque belli communem propone animo. Agesilaus interrogatus, quid ducem belli præcipue exornaret? respondit, adversus hostem audacia, & in oblata opportunitate consilium. Ut navis sine gubernatore ad scopulos impingitur & colliditur; sic militaris expeditio sine prudentia in præceps fertur. Paucis equidem temeritas in gloriam aut felicitatem; plerisque in exitium cessit. Temerariorum conatuum documenta habemus in Flaminio apud Trasimenum lacum: in Varrone apud Cannas, cum quadraginta millium cæde litatum temeritati est: in C. Manilio, & Q. Cæpione contra Cimbro & Teutonas, octoginta millibus desideratis: in Hostilio Mancino triginta millibus à tribus Numantinorum millibus superatis, foeda etiam castrorum deditio: in Calpurnio Pisone, exercitu ejus à paucis oppresso: in Crasso contra Parthos, septem legionibus, cum equitum quatuor millibus, totidemque velitum, cumque ipso duce, ducisque filio cæsis aut fugatis. Quorum exempla docent, ut, qui bellica laude, felicitatēque excellere volunt, meminerint, feroces & exultantes generosioris animi spiritus, ceu rapidos Martis equos adducto cohibere, ac flectere freno. Verè quidam: *Corrigit præsentem lapsus prioris, ac de reprehensione antecedentis*

(b) Prudentia in suscipiendo bello.

is exempli nascitur emendatio. Pingitur Mars armis horridus, aciaacem manu rotans, cum lemmate: *fortiter, sed cautè:*

Hic licet infestis nusquam penetrabilis armis
Securus propria conditione Deus:
At caput Ætneo munit, pectusque metallo,
Ceu mortem impavidus terreat, ac paveat.
Consilium cauto Princeps à Principe sume:
Sint tibi cuncta licet prospera, cuncta time.

Neque verò prudentiâ tantum opus est in bello inchoando, sed etiam, & vel maximè in gerendo: cujus rei symbolum est Capricornus, signum coeleste superiore parte Hircum aut Caprum, posteriore piscem referens, cum hoc carmine:

Addita sideribus radiantia cornua tollit
Squamigero constans Pisce, Caproque Fera.
Iras fronte gerit, cauda fluitante timorem,
Anterior terret, posteriorque fugit.
Hoc Ducis officium, pugnax ut cornua sumat,
Et simulare sciat lubricus arte fugam.

(i) Sed tamen etiam Martiali curru laxandæ non rarò habent. Nam juxta Poëtam: *Martis equi ante Notos, Zephyrumque volant.* Quid hic significatur? Celeritate opus esse in bello. Philosophi Romani effatum est: una rebus salus est, occurrere ad primos rerum impetus. Alexander Macedo festinatione vincebat; qui rogatus, quæ ratione tantum sibi imperium tam brevi tempore comparasset, respondisse fertur: *nihil differendo.* C. Julius Cæsar Dictator, ut scribit Suetonius, Pontico triumpho inter pompæ fercula, trium verborum prætulit titulum: VENI, VIDI, VICI. Stadius Martis curru etiam *Famam* volentem adjunxit: nam bella constant celeritate, & famâ. Sæpe quod falsò creditum est, veri vicem obtinuit, inquit Curtius. Et Livius lib. 27. Famâ bellum conficit, & parva momenta in spem, metumque impellunt. Accedit Tacitus: *Fama in novis cæptis validissima est: primisque eventibus metus aut fiducia gignitur.*

VI. (k) Quidam per Martern, designant hominem iracundum, & impotem animi. Mars enim instar furibundi à Poëtis pingitur. Et quid est ira, nisi furor brevis? Mars celeri curru rapitur; nulla stabilitas in animo iracundo; ex uno affectu in alium revolvitur. *Præcordia fatni quasi rota carri, & quasi axis versatilis cogitatus illius,* inquit Ecclesiasti-

Ffff 3

stasti-

(i) Celeritas in bello, (k) Martis currus imago hominis iracundi.